

*Кільченко Алла Віленівна,
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання
Національної академії педагогічних наук України, м. Київ*

ВИКОРИСТАННЯ БАЗИ ДАНИХ OPEN UKRAINIAN CITATION INDEX У НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Бібліометричні та наукометричні системи є інструментом моніторингу й аналізу наукової інформації та підтримки наукових досліджень. Ці бази даних (БД) допомагають відстежити цитованість та рейтинги як окремих учених, так і наукових організацій, визначити імпаکت-фактор наукових видань, їх вплив на освітню галузь [1].

Проте є чимало прикладів некоректного використання міжнародних та вітчизняних метрик, але справа не в БД чи інструментах, а в людях, які неправильно трактують наукометричні показники. Такі ініціативи як Сан-Франциська декларація щодо оцінювання наукових досліджень, Лейденський маніфест, Metric Tide наголошують на відповідальному і зваженому використанні наукометричних показників.

Google Scholar, одна з найбільш популярних в застосуванні міжнародних систем, на відміну від комерційних БД, більш широко охоплює наукові публікації різними мовами, проте вміст цієї системи непрозорий, база індексує нерецензовані документи та цитування, а її комп'ютерний алгоритм незахищений від підтасування.

Національні реферативні БД цитувань наукових публікацій надають надто неповне відображення наукової комунікації, тому з'явилась потреба створення більш досконалої бази.

В листопаді 2019 р. відбулася презентація проекту *Open Ukrainian Citation Index (OUCI)* [3] – нового вітчизняного сервісу для пошуку та аналізу наукових цитувань вчених, що розроблений фахівцями Державної науково-технічної бібліотеки України.

OUCI – це пошукова система і БД наукових цитувань, що надходять від усіх видань, які використовують сервіс Cited-by від Crossref і підтримують Initiative for Open Citations [2].

БД *OUCI*, що призначена для спрощення пошуку наукових публікацій, а також для того, щоб привернути увагу редакцій до проблеми повноти та якості метаданих вітчизняних наукових видань, поліпшення їх розміщення в спеціалізованих пошукових системах, має допомогти управлінцям зі збором статистичних даних, розширити читачку аудиторію вітчизняних наукових журналів та дозволить

фахівцям з бібліометрики вільно вивчати зв'язки між авторами та документами з різних наукових дисциплін, зокрема, в галузі суспільних і гуманітарних наук [2].

База OUCI може бути особливо корисною для відстеження взаємозв'язків між одержаними даними, що стосуються регіональної тематики, та цільовими вітчизняними аудиторіями, які, як правило, публікуються в українських журналах.

Для внесення записів наукового видання в БД OUCI потрібно використовувати сервіс Cited-by від Crossref та підтримати Initiative for Open Citations. Якщо журнал використовує Open Journal Systems, то рекомендовано скористатись спеціальним плагіном, що дозволить максимально швидко та зручно відкрити й передати в Crossref бібліографічні списки статей журналу.

Система OUCI розраховує метрики, за допомогою яких користувачі можуть здійснювати пошук потрібних відомостей, наприклад, h-індекс та i10-індекс журналів. Усі відомості отримують з бази Crossref. Перегляд публікацій, що цитують конкретну роботу, сприяє усвідомленню її актуальності та виявленню, в яких матеріалах було застосовано результати опублікованого дослідження.

Отже, автори можуть застосувати базу OUCI для пошуку наукових публікацій, зокрема, в процесі роботи над розділом з огляду літератури. У свою чергу, наукові та науково-педагогічні працівники зможуть використовувати БД OUCI для пошуку актуальних наукових відомостей при підготовці до лекцій, семінарських занять тощо.

Станом на березень 2020 р. система OUCI нараховує 112 млн публікацій з усього світу, 1,4 тис. українських видань з різних наукових дисциплін від 359 видавців, більш ніж 221 тис. публікацій у вітчизняних виданнях.

Надалі планується вдосконалення БД OUCI таким чином, що кожна позиція списку використаної літератури бази повинна буде містити DOI, чим пошукова система полегшить перевірку джерел, що були використані у процесі написання наукових робіт.

Список використаних джерел

1. Використання електронних систем відкритого доступу для інформаційно-аналітичної підтримки педагогічних досліджень / О. М. Спірін та ін. Інформаційні технології і засоби навчання. 2016. №5 (55). С. 136-174. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/ilt/article/view/1501> (дата звернення: 12.03.2019).

2. Назаровець С., Борисова Т. Відкритий доступ до наукових цитувань: практичний посібник. К.: ДНТБ України, 2019. 33 с. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.2648786> (дата звернення: 14.03.2020).

3. OUCI. URL: <https://ouci.dntb.gov.ua/> (дата звернення: 14.03.2020).